

PERSOONLIJKE DOCUMENTAIRE OVER GASTARBEIDERS

Aan ons den Arbeid

Publicist **Asis Aynan** besloot na zijn studie bestuurskunde het helemaal anders te doen en werd schrijver. Daarmee trad hij in de voetsporen van Jeroen Bergeijk, die eveneens het roer omgooide: van schrijver-journalist werd hij documentairemaker. Asis bespreekt zijn eerste film.

Ik zat achter mijn computer bij een dependance van het Ministerie van Onderwijs en was helemaal van slag. Mijn leeftijd was tweeëntwintig en ik had net de studie bestuurskunde afgerond. Het afdelingshoofd had zojuist mijn werkkamer verlaten met een 'vervelende' mededeling: de beste man wilde mij een vast contract aanbieden. Ik had het velletje papier met letters die mij een goede toekomst verzekeerden nog niet onder ogen gekregen, maar de benauwdheid die mijn kamer binnensloop was reden genoeg om het helemaal anders te gaan doen. Ik ging filosofie studeren en stortte mij op het schrijven. Studeren en schrijven. Maar waar kon ik publiceren? Ik besloot om mijn stukken naar krantenredacties te sturen. Gewoon in het wilde weg. En ik ging op bezoek bij schrijvers en journalisten. Zo kwam ik bij Jeroen van Bergeijk. Hij werkte in de buurt van de Amsterdamse Wallen in een gebouw vol met freelancers. Ik mailde hem met de vraag of ik langs mocht komen om... gewoon, of ik langs mocht komen. Het gesprek met de schrijver-journalist kan ik mij niet meer herinneren, maar zijn werkkamer met talloze papieren, boeken en tijdschriften staat in mijn geheugen gegrift.

Sinds kort mag Van Bergeijk zich documentairemaker noemen. Tweeënhalf jaar werkte hij aan de film *Aan ons den Arbeid*. In de documentaire gaat Van Bergeijk terug naar zijn jeugd. Zijn vader was in de jaren zestig van de vorige eeuw directeur van de beschuitfabriek Hooimeijer. De mensen die toen in

dienst waren, verschijnen nu voor de camera. Het zijn niet zomaar werknemers uit het verleden; het zijn Marokkaanse gastarbeiders. De arbeiders uit de Rif vertellen. Een van de geïnterviewden is El Ghazi, nog steeds werkzaam in de beschuiterij. Hij spreekt openhartig over de grijze jaren, zestienurige werkdagen, dansen en biertjes drinken in discotheek Alcazar. En over hoezeer het huidige Nederland verschilt met dat van toen. Maar nog belangrijker – en dit is het allermooiste van de film: El Ghazi verklaart voor de camera in de verlaten fabriekshal van Hooimeijer waar overal plassen met regenwater liggen, de liefde aan zijn vrouw. Die scène heeft weinig met het gastarbeiderstijdperk te maken,

vandáág naar de beschuitfabriek te gaan. 'Wat scheelt eraan?' vraagt El Ghazi die niet begrijpt wat ze bedoelen. Of hij dat niet weet? Nee, El Ghazi is nergens van op de hoogte. 'Bob Marley is dood', schreeuwen de twee Marokkaanse gastarbeiders uit. Oké, Bob Marley mag misschien niet meer onder ons zijn, maar dat geldt toch niet voor de hasj? vraagt El Ghazi zich af.

beeld: Jeroen Bergeijk

'Bob Marley is dood', schreeuwen de twee Marokkaanse gastarbeiders uit

maar laat de mens achter die harde en onbereikbare werker zien. Toen ik samen met mijn moeder naar *Aan ons den Arbeid* keek, zag ik dat dat moment haar het meest raakte, en mij ook.

De documentaire bevat ook anekdotes. Op een dag staat El Ghazi's morgens vroeg op om naar zijn werk te gaan. In de huiskamer van het pension zitten twee huisgenoten. Ze zijn flink aan het snotteren en aan het huilen. Ze vragen hem tussen hun tranen door of hij besodemieterd is om juist

Van Bergeijk heeft de nooit eerder gehoorde verhalen die te zien zijn in *Aan ons den Arbeid* alleen maar kunnen vastleggen doordat de mannen hem vertrouwden. Ze begrepen dat de filmmaker er niet op uit was om mooie exotische kiekjes te maken van een uitstervende diersoort, maar een oprecht verhaal wilde vertellen over een generatie die aan het verdwijnen is. En dat is Van Bergeijk meer dan gelukt. Hulde aan een nieuwe documentairemaker. ✱